

INVISIBLE LAURA MESEGUER

A CURA D'ANNA ROIGÉ
11.06.2022 - 02.10.2022

Invisible és una instal·lació específica de Laura Meseguer per a la Panera. Es tracta d'una invitació per conèixer el nostre patrimoni gràfic i per gaudir de les tipografies que trobem pels carrers, elements que de tan interioritzats com els tenim, sovint se'ns fan invisibles.

En l'exposició es presenten 10 rètols, alguns dels quals corresponen a establiments encara en funcionament, i un vídeo on es mostra el procés de «rescat» i trasllat d'aquests senyals a la sala d'exposicions. També trobem diferents peces creades *ad hoc*, com el neó d'*Invisible* i les lletres ABC elaborades per Laura Meseguer, i un text de Mariona Lladonosa i Pau Llop.

El text ha estat intervingut per la tipògrafa, que ha ressaltat paraules i frases amb algunes de les seves tipografies. Aquest text, que es desplega sobre paper en una de les parets de la sala, també indica els espècimens tipogràfics utilitzats:

Rumba, que originalment va ser el projecte de graduació de la tipògrafa a la KABK de la Haia, és una família de tres estils, que tenen el mateix pes i estan basats en la cal·ligrafia amb ploma de punta quadrada i de punta punxeguda, però han estat dissenyats per treballar d'una manera òptima en diferents mides i contextos, de text a títols o només paraules, reproduint allò que tècnicament en tipografia es coneix com a «tamanys òptics».

Multi va ser desenvolupada per al redisseny dels suplementos d'uns quants diaris holandesos que compartien disseny; d'aquí el nom. Multi mostra una «barreja» de grotesques, una porció de sensibilitats cal·ligràfiques del disseny de tipus holandès i un mínim toc de sensualitat llatina. Multi té dues subfamílies: Display per a títols i Text per a textos petits. A més, la versió Text es va dissenyar específicament perquè tingués una llegibilitat òptima en pantalla.

Magasin és una tipografia peculiar i totalment irreverent. Tot i que parteix de l'escriptura a la ploma, segueix poques regles quan es tracta de la connexió entre les lletres, i explora tot el seu potencial expressiu i identitari.

Qandus és un treball col·laboratiu ambiciós, que desenvolupa una família tipogràfica que cobreix tres sistemes d'escriptura: àrab, tiffinag i llatí. Tot i que aquests tres sistemes presenten estructures i ritmes molt diferents, els dissenyadors van aconseguir

injectar una sensació homogènia a la família, preservant les especificitats de cada escriptura i les seves respectives identitats. Laura Meseguer va dissenyar l'alfabet llatí, Kristyan Sarkis l'àrab i Juan Luis Blanco el tiffinag.

Sisters és una família que presenta 4 noves fonts que comparteixen principis fundacionals pel que fa a la construcció, però que es complementen, com fan les germanes, celebrant les seves diferències. Les variacions en les característiques de contrast, pes i disseny donen lloc a quatre estils diferents anomenats numèricament (Sisters One, Two, Three i Four). Aquest quartet fresc no conté minúscules, i afirma el lloc legítim de la família en l'espai de tipografies per a títols.

Ella és la tipografia més recent de Laura Meseguer. Neix d'explorar la relació entre la lletra cal·ligràfica escrita a mà i el disseny de tipografies stencil (de plantilla), i qüestiona com es modifiquen en un projecte de disseny de tipografia digital. El quart estil d'Ella connecta amb el brutalisme arquitectònic i proposa un nou nivell de plasticitat, portant l'expressió cal·ligràfica als límits de la construcció.

Finalment, per tancar aquest recorregut pel treball de Laura Meseguer, i el recorregut per la ciutat de Lleida, trobem els pòsters de les lletres ABC. A partir dels rètols originals exposats a la Panera, la dissenyadora n'ha fet una reinterpretació tipogràfica i n'ha redibuixat les lletres mirant d'aconseguir un equilibri amb la retolació original, redefinint-ne les proporcions i el disseny. L'aliança entre allò vell i allò nou crea una tensió que es converteix en una nova forma d'expressió.

La mostra també té una petita continuació per als infants en l'espai miniPanera. Es tracta d'una instal·lació per jugar amb la família tipogràfica Sisters.

Amb Sisters descobrirem el funcionament d'aquesta tipografia modular i podrem crear les nostres paraules i lletres a través de diferents plantilles.

La mostra està acompanyada per una sèrie de publicacions sobre tipografia per als infants.

Patrimoni gràfic de Lleida

La transformació de les societats postindustrials ha tingut un impacte important sobre les formes i les relacions econòmiques del país. Un exemple d'aquest fenomen s'ha evidenciat en el canvi físic, material i relacional de les nostres ciutats i els seus estils de vida. El comerç local i els seus magatzems i botigues són una expressió física i concreta dels modes de relació socioeconòmica tradicionals, que han patit les conseqüències d'aquestes transformacions, especialment, perdent presència en el teixit local, en detriment d'un model comercial estandarditzat. Així, el patró comercial de gran superfície, cada cop més lligat a marques comercials globals, s'ha anat imposant a les ciutats, però no només a manera de substitució del petit comerç, sinó que també ho ha fet influïnt directament sobre el canó comercial i visual d'aquest darrer. Es tracta d'una transformació continuada, ininterrompuda, que va fer certa aquella idea que, cada cop més, tots els carrers comercials seran iguals a qualsevol lloc del món.

Aquest procés de substitució també té els seus efectes en termes gràfics. Ha suposat la pèrdua de visibilitat o la desaparició d'un conjunt de rètols personals i únics d'un petit comerç que conformava el paisatge gràfic i comunicatiu dels carrers i la seva identitat passada. Aquests rètols han estat substituïts ara per una tendència creixent al «soroll gràfic» d'aplicacions estandarditzades, plaques de metacrilat vinilades o tota mena d'adhesius genèrics que conformen, ja hegemònicament, el paisatge urbà de moltes ciutats, com és el cas de Lleida. Les conseqüències d'aquest canvi han tingut dos efectes centrals: en primer lloc, tal com ha passat amb les formes productives globals, s'ha tendit a l'homogeneïtzació visual i gràfica de la representació comercial. En segon lloc, i com a resultat de l'anterior, aquest canvi ha tingut efectes concrets sobre l'univers simbòlic de la vida urbana i els seus barris i carrers. N'ha canviat la fisonomia completament. Hi ha, per tant, una correlació directa entre les condicions de transformació econòmica i les expressions culturals que en deriven.

Però també és així com el petit comerç tradicional, emblema simbòlic de les formes de relació comercial contemporànies del nostre passat més recent, s'ha convertit en subjecte de memòria urbana de les ciutats i testimoni dels seus canvis socioeconòmics. El resultat d'aquesta modificació empeny la retolació comercial a esdevenir patrimoni urbà: un nou lloc de memòria col·lectiva. La revalorització del patrimoni gràfic de la ciutat ens permet descobrir que darrere d'un cartell o rètol comercial hi podia haver tant artistes reconeguts, com artesans o professionals de les arts gràfiques, que impregnaven de la seva personalitat i tècnica cada una de les peces dissenyades o construïdes. Unes peces que definien la identitat gràfica i comunicativa de cada comerç, però que no solament desenvolupaven la funció d'enunciar el nom de la botiga, sinó que tenien vocació i capacitat de representació. És a dir, generaven un sistema de codi urbà transmissor de sentit, en alguns casos, funcionant fins i tot com a anunci publicitari per si mateix.

Incloure la retolació sota aquesta mirada permet que el patrimoni gràfic esdevingui capital cultural de preservació. És a dir, permet a la ciutat incloure una forma més per reconèixer l'univers de representació cultural i social d'un cicle històric de la vida urbana de Lleida. A l'estil dels estudis culturals, podríem dir que la retolació és doncs una forma concreta d'intercanvi cultural: una forma de representació del vincle relacional i social ultra local del nostre món d'ahir.

Una expressió dels universos simbòlics urbans que han impactat sobre la nostra percepció, interpretació i tipus d'intercanvis que vivim a la ciutat, i en els significats i sentits viscuts a través d'aquests. D'alguna manera, la tipografia aplicada als rètols comercials és doncs una materialització d'aquesta vida urbana, al mateix temps que condensa el sentit de la memòria de tantes experiències particulars i quotidianes de la mateixa història personal i familiar de totes nosaltres.

Què hi trobem? Rètols de materials i acabats de tota mena: vidre pintat, mosaic, rajola, ferro forjat, gravats, daurats, pintats als murs o sobre fusta, esgrafiats i en relleu, neons, retroil·luminats, etc. Rètols amb un ampli catàleg tipogràfic, amb *letterings* i cal·ligrafies, amb il·lustracions o pictogrames, etc. Rètols que ens permeten desxifrar l'època o any en què van ser creats, buscant l'atemporalitat o evidenciant les modes de cada moment. Rètols que omplien tota una façana i d'altres que discretament signaven sobre un aparador. Rètols de grans marques globals i de petits comerços locals. Rètols que constitueixen un viatge a través dels diferents moments històrics, industrials, comercials i gràfics de cada carrer, barri i ciutat. Rètols que donen lloc allò que Enric Satué anomenava «un museu al carrer».

En l'exposició, Laura Meseguer ens presenta una proposta a la inversa: el carrer entra al museu. Diversos rètols i cartells comercials de la ciutat de Lleida s'exposen dins del Centre d'Art la Panera, perdent l'anonimat quotidià del carrer. Es mostren per ser contemplats amb pausa i descobrir-ne tots els detalls de ben a prop. Meseguer dona protagonisme a rètols que sovint són invisibles en el seu entorn natural, però que fàcilment a sala podrem identificar i reconèixer. Rètols que de cop se'ns fan presents, vius i sentits, enmig dels records i les imatges personals tant individuals com col·lectives.

No en són poques les persones que, com l'autora, acumulen fotografies i, fins i tot, cartelleria original amb una intenció col·leccionista que, alhora, té cura de tot aquest llegat. L'aparició de la Red Ibèrica en Defensa del Patrimonio Gráfico i desenes de perfils en xarxes socials demostren la necessitat i tenacitat de preservar un patrimoni gràfic que ens pertany col·lectivament, tal com ho és el patrimoni artístic, arquitectònic, etc. Però Laura Meseguer estableix un diàleg entre aquesta cartelleria comercial i la seva pròpia obra. Meseguer és dissenyadora gràfica i de tipografies, amb seu a Barcelona, i des de fa més de quinze anys es dedica exclusivament a la tipografia des del disseny i l'educació. L'entorn visual ha estat font d'inspiració en la seva obra tipogràfica que no ens presenta aquí com una retrospectiva, sinó com una parada en el present. Un diàleg entre aquells rètols que han influït en l'obra de Laura Meseguer, com a expressió d'un passat que ens interpel·la col·lectivament, i la seva producció tipogràfica, en la qual continua treballant.

Mariona Lladonosa / Pau Llop

Laura Meseguer

És una de les dissenyadores gràfiques i tipògrafa més conegudes del nostre país, i un referent internacional en el disseny de tipus que, a més, és docent a prestigioses universitats i ponent a multitud de fòrums i institucions gràfiques i tipogràfiques del món sencer.

Després de graduar-se com a dissenyadora gràfica a l'Escola Llotja de Barcelona, va treballar a diversos estudis i agències de publicitat, fins que va cofundar el seu propi, Cosmic Gràfica. Anys després va cursar el màster en disseny de tipus Type and Media, a la KABK de la Haia (Països Baixos), i es va especialitzar en el desenvolupament de projectes de tota mena basats en tipografia. El seu enfocament en l'àmbit del disseny passa per crear solucions úniques per a cada projecte, basades en el concepte, el contingut i el context, sempre en col·laboració estreta amb directores d'art i dissenyadors, i des de la consultoria al disseny de llibres passant pel lettering i el disseny d'alfabets a mida. A la seva carrera professional ha col·laborat en molts projectes de branding, dissenyant capçaleres per a grans diaris i revistes (*Het Parool, Plaza*) i tipografies corporatives (*Solis, Multi, etc.*). També col·labora en projectes de recerca i desenvolupament de projectes complexos de multiescriptura.

És cofundadora de Type-Ø-Tones, una de les primeres foneries tipogràfiques espanyoles, des de la qual publica i promou la majoria de les seves tipografies. També és autora de diverses publicacions, entre les quals

destaquen els llibres *TypoMag. Tipografia en las revistas* i *Cómo crear tipografías. Del boceto a la pantalla*, publicats per Tipo e.

Actualment imparteix classes de tipografia al Màster de disseny editorial a Elisava, i de disseny de tipus a l'escola Tipo-g, de la qual és directora i fundadora, a més de fer tallers i conferències per tot el món. Des del 2017, combina les activitats docents amb el càrrec dins la junta directiva de l'ATypI (Association Typographique Internationale), organisme internacional de referència mundial en el disseny tipogràfic.

Té tres premis Laus concedits per l'ADG-FAD, a més del Premi Gràffica que va obtenir el 2018, entre molts altres guardons. Les seves tipografies han estat mereixedores del Certificat d'Excel·lència Tipogràfica del TDC de Nova York.

El seu treball s'ha mostrat en diverses exposicions. La seva primera individual, «The Beautiful People», va tenir lloc el 2021, comissariada per Eider Corral, en el marc del festival Blanc!, a La Sala, a Vilanova i la Geltrú (Barcelona). Aquesta exposició es presentava com una monografia prospectiva, com una mirada cap endavant més que cap enrere, destacant el caràcter relacional de la seva pràctica professional, entre persones i disciplines i connectada també amb les pràctiques culturals contemporànies.

#invisiblegraphics
#invisiblegraphicslleida
#invisiblelleida
#lleidainvisible

Agraïments

Cotilleria LIS,
Brigada d'electricitat
Ajuntament de de
Lleida,
Jaume Burgues,
Jaume Claramunt,
Divina Drudis,
Esther Farré,
Família Buixadera
Benseny,
Família Tores Vidal,
Isidre Montagut,
Polleria Hueveria
El Cisne Carmen
Alarcón,

Regidoria de Consum,
Comerç, Mercats
i Participació, Lleida,
Tonet Rufié,
Carme Sisó Gispert,
Jaume Sisó Calderó
i les seves filles.

Exposició

Comissariat:
Anna Roigé
Coordinació:
Antoni Jové
Muntatge:
Carlos Mecerreyes,
Teresa Nogués
i Diego Rada
Vídeo:
Blue Collectors
Neó:
Rètols Visual Signs
Col·laboració
i management:
creatiBEty

Horari

De dimarts a dissabte,
de 10 a 14 h
i de 17 a 19 h
Diumenges i festius,
d'11 a 14 h
Dilluns tancat

ACTIVITATS

Aforament limitat.

Inscripció prèvia.

JULIOL

26

ACTIVA LA MINIPANERA
EN FAMÍLIA.
Taller per a infants
a càrrec d'Helena
Ayuso, coordinadora del
programa educatiu i
de l'espai miniPanera.

AGOST

9 I 16

ACTIVA LA MINIPANERA
EN FAMÍLIA.
Taller per a infants
a càrrec d'Helena
Ayuso, coordinadora del
programa educatiu i
de l'espai miniPanera.

ORGANITZA

Ajuntament de Lleida